

Conservatori Professional

Música i Dansa

m e n o r c a

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

LLENGUATGE MUSICAL

ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

CURS 2023/24

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. ELEMENTS CURRICULARS GENERALS
 - 2.1. Objectius, continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura
 - 2.2. Criteris de qualificació i mínims exigibles
 - 2.3. Procediments i instruments d'avaluació de l'assignatura
 - 2.4. Pèrdua del dret d'avaluació contínua: examen final
 - 2.5. Prova extraordinària de setembre
 - 2.6. Prova d'ampliació de matrícula
3. PROGRAMACIÓ PER CURSOS
 - 3.1. Primer
 - 3.2. Segon
4. METODOLOGIA
 - 4.1. Criteris metodològics
 - 4.2. Bibliografia i recursos didàctics

1. INTRODUCCIÓ

L'adquisició d'un llenguatge és un procés continu. Una vegada assolits els objectius bàsics d'escoltar, parlar, llegir i escriure, ens trobem ja en la situació idònia d'anar enriquint aquest llenguatge primari.

La pràctica instrumental que l'alumne du a terme en aquest nivell i la seva activitat de conjunt l'està posant ja en contacte amb una literatura musical rica, àmplia i complexa. El llenguatge musical li ha de desvetllar tots els conceptes i li ha de facilitar la tasca de realitzar, analitzar, comprendre i aprendre el que les obres signifiquen. El repertori d'obres s'estén al llarg de diferents èpoques i estils. Els seus materials de treball en l'àrea del llenguatge han de recollir també aquesta panoràmica extensa, sense limitar el treball a exercicis híbrids quant a estils, formes i continguts. L'aprenentatge de l'harmonia es perfila ja com un horitzó pròxim en el currículum de l'alumne. Només si s'aporten unes pràctiques bàsiques clares podrà desenvolupar la tècnica harmònica sobre uns fonaments sòlids.

El món de la composició musical ha evolucionat amb molta rapidesa des de la primera vintena del segle XX. Els elements rítmics guanyen protagonisme i les unitats mètriques que els contenen i representen se superposen, es barregen i se succeeixen en constant variació; apareixen noves fórmules rítmiques i mètriques; es fan atípiques les ordenacions rítmiques dels compassos que es podrien denominar usuals o convencionals o, decididament, desapareixen arrossegant darrere seu la línia divisòria periòdica per deixar pas a una nova articulació o accentuació, sense unitat única referencial de pols.

Si el món tonal constitueix la comesa primordial del llenguatge musical, no és menys certa la necessitat, d'una banda, i l'obligació, de l'altra, d'abordar el treball del llenguatge post tonal i atonal, i dotar l'alumnat de les eines, les tècniques i els codis que permetin acostar-se millor a les noves literatures musicals i comprendre-les més.

D'altra banda, el coneixement del llenguatge musical proporciona la comprensió dels elements i les regles que el formen, i es proporciona així a l'alumne la capacitat d'expressar-se musicalment, a través de la improvisació, la interpretació o la creació de petites obres. D'aquesta manera, es completa el procés d'adquisició d'un llenguatge. Això fa que aquesta eina al servei de la comunicació, indissolublement unida al pensament, a la creació i a l'expressió del fet musical concret, estigui obligada a abordar, per ser una veritable eina de comunicació, els llenguatges de qualsevol música demanada per la societat.

L'oïda, el gran instrument que el músic mai no pot deixar de treballar, ha de ser receptor i captador de missatges diversos, de vegades per comprendre'ls i apreciar-los, de vegades per escriure'ls posteriorment.

El treball d'aquests aspectes no serà del tot efectiu si no es potencia la memòria musical.

La música és un art que es desenvolupa en el temps i els sons tenen una presència efímera. Només la memòria pot ajudar a entendre retenint, associant, comparant, establint referències. L'assoliment d'una correcció formal en l'escriptura permetrà als alumnes comunicar les seves idees o reproduir les alienes en una forma intel·ligible. Conèixer i rebre no té sentit si tots els elements coneguts no passen a ser una capacitat d'expressió.

És necessari fomentar la improvisació o l'elaboració dels pensaments musicals de l'alumnat per fer complet el procés de rebre i de transmetre, ineludible en l'adquisició d'un llenguatge.

Tot aquest catàleg d'accions s'ha d'adreçar a potenciar unes actituds de desenvolupament orgànic en les facultats creatives i analítiques de l'alumnat, així com una recerca de rigor en l'estudi, de respecte i valoració de l'obra artística i els seus creadors, i una capacitat de col·laboració i participació en activitats de grup, basada tant en la consideració de tot el seu entorn físic i humà com en el respecte i la valoració de si mateixos.

2. ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

2.1. Objectius, continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

L'ensenyament del Llenguatge Musical en els Ensenyaments Professionals de Música té com a objectiu contribuir a desenvolupar en els alumnes les competències següents:

- a) Compartir vivències musicals amb els altres elements del grup que li permeti enriquir la seva relació afectiva amb la música mitjançant el cant i la participació instrumental en grup.
- b) Conèixer els elements del llenguatge musical i la seva evolució històrica, per relacionar-los amb les obres musicals dins el seu temps i la seva circumstància.
- c) Interpretar correctament els símbols gràfics i conèixer els que són propis del llenguatge musical contemporani.
- d) Utilitzar la dissociació motriu i auditiva necessàries per executar o escoltar amb independència desenvolupaments rítmics o melòdics simultanis.
- e) Reconèixer i representar gràficament obres, fragments musicals a una o dues veus realitzades en diferents instruments.
- f) Reconèixer mitjançant l'audició i la lectura estructures harmòniques bàsiques.
- g) Utilitzar els coneixements del llenguatge musical per afermar i desenvolupar hàbits d'estudi que propiciïn una interpretació conscient.
- h) Conèixer els elements del llenguatge musical relatius al jazz i la música moderna.

CONTINGUTS DE L'ASSIGNATURA

Segons el decret 36/2018, els continguts de l'assignatura són:

RÍTMICS

- a) Pràctica, identificació i coneixement de compassos originats per dos o més polsos desiguals.
- b) Coneixement i pràctica de mesures irregulars amb estructures fixes o variables.
- c) Polirítmies i polimetries.
- d) Reconeixement i pràctica de grups de valoració especial amb duracions i posicions mètriques varies.
- e) Pràctica de ritmes simultànies que suposin divisions distintes de la unitat.
- f) Pràctica d'estructures rítmiques atípiques en compassos convencionals.

- g) Ritmes “aksak”, coixos o de valor afegit.
- h) Reconeixement de ritmes que caracteritzen la música de “jazz”, “pop”, etc.
- i) Pràctica de canvis de compàs amb unitats iguals o diferents i, aplicació de les equivalències indicades.
- j) Desenvolupament d'hàbits interpretatius a partir del coneixement i anàlisi dels elements rítmics.
- k) Improvisació sobre esquemes rítmics establerts o lliures.

ELEMENTS MELODICOHARMÒNICS

- a) Pràctica auditiva i vocal d'estructures tonals enriquides en el seu llenguatge per flexions o modulacions, amb reconeixement analític del procés.
- b) Pràctica auditiva i vocal d'obres modals en les seves diverses manifestacions històriques i folklòriques.
- c) Pràctica d'intervàlica pura (no tonal) i aplicacions a obres posttonals o atonals.
- d) Reconeixement auditiu i anàlisi d'estructures tonals i formals no complexes.
- e) Improvisació d'esquemes harmònics i formals establerts o lliures.
- f) Aplicació vocal o escrita de baixos harmònics a obres proposades de dificultat adaptada al nivell.
- g) Desenvolupament d'hàbits interpretatius a partir de coneixement i anàlisi dels elements melodicoharmònics.

LECTOESCRITURA MUSICAL

- a) Pràctica de lectura horitzontal de notes amb ritmes escrits i indicacions metronòmiques diverses.
- b) Lectures d'agrupacions verticals de notes.
- c) Coneixement i pràctica de les normes d'escriptura melòdica i harmònica.
- d) Pràctica de lectura de notes, sense clau, atenent -se al dibuix intervàlic.
- e) Pràctica d'identificació i escriptura de notes en el seu registre correcte.
- f) Coneixement de l'àmbit sonor de les claus.
- g) Iniciació a les grafies contemporànies.
- h) Estudi de les claus de Do en 4a, Do en 1a, Do en 2a, Do en 3ª i Fa en 3a.
- i) Iniciació a les grafies contemporànies.
- j) Pràctica de la lectura a primera vista.

AUDICIÓ

- a) Pràctica d'identificació d'elements rítmics, melòdics, modulants, cadencials, formals, tímbrics i estil en les obres escoltades.

- b) Identificació d'errors o diferències entre un fragment escrit i escoltat.
- c) Pràctica de la memòria: memorització prèvia a l'escriptura de frases o fragments progressivament més amplis.
- d) Escriptura de temes coneguts i memorització en diferents altures i tonalitats.
- e) Realització escrita de dictats a una i dues veus.
- f) Identificació d'acords.
- g) Audició d'obres o fragments en els que es reconeixin elements estudiats.

EXPRESSIÓ I ORNAMENTACIÓ

- a) Coneixement i aplicació de signes i termes relatius a la dinàmica i l'agògica.
- b) Coneixement i aplicació dels signes que modifiquen l'atac dels sons.
- c) Coneixement dels signes característics en l'escriptura dels instruments.
- d) Coneixement i aplicació d'ornaments adequant-los a l'època de l'obra interpretada.

CRITERIS D'AVALUACIÓ DE L'ASSIGNATURA

Segons el mateix decret els criteris d'avaluació de l'assignatura són:

1. *Mantenir el pols durant períodes de silenci perllongats. Aquest criteri pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per interioritzar correctament el pols de manera que permeti una execució correcta individual o en conjunt.*
2. *Identificar i executar estructures rítmiques d'una obra o fragment, amb o sense canvi de compàs, en un tempo establert. Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per encadenar diverses fórmules rítmiques, l'aplicació correcta, si escau, de qualsevol equivalència si es produeix canvi de compàs i la interiorització aproximada de diverses velocitats metronòmiques.*
3. *Entonar improvisant una melodia o cançó tonal amb o sense acompanyament, aplicant-li totes les indicacions de caràcter expressiu. Aquest criteri pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per a aplicar les seves tècniques d'entonació i d'afinació a un fragment melòdic tonal amb alteracions accidentals que poden o no provocar una modulació, fent-se conscient de les característiques tonals o modals del fragment. Si és acompanyat instrumentalment, aquest acompanyament no ha de reproduir la melodia.*
4. *Llegir fragments musicals amb canvi de claus. Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per poder llegir en diferents claus.*
5. *Llegir internament, en un temps breu i sense verificar la seva entonació, un text musical i reproduir-lo de memòria. Es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per*

imaginar, reproduir i memoritzar imatges sonores de caràcter melòdic a partir de l'observació de la partitura.

6. Identificar o entonar tot tipus d'interval melòdic. *Aquest criteri pretén detectar el domini de l'interval per part de l'alumnat com a element d'aplicació a estructures tonals o no tonals.*
7. Entonar una obra atonal amb o sense acompanyament, aplicant les indicacions de caràcter expressiu. *Es pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per l'aplicació a una obra atonal dels coneixements melòdics i rítmics adquirits. L'acompanyament, si escau, no reproduirà la melodia.*
8. Identificar intervals harmònics i escriure'ls en el seu registre correcte. *Aquest criteri pretén conèixer la capacitat de l'alumnat per a la percepció simultània de dos sons en diferents relacions intervàliques, així com la identificació de les regions sonores que es produeixen.*
9. Reproduir models melòdics, escalístics o d'acords en diferents altures. *Amb aquest criteri es pretén comprovar la destresa de l'alumnat per reproduir un fet melòdic a partir de diferents sons, fent-se conscient de les alteracions necessàries per a la seva exacta reproducció.*
10. Improvisació vocal o instrumental de melodies dins d'una tonalitat determinada. *Aquest criteri pretén comprovar l'enteniment per part de l'alumnat dels conceptes tonals bàsics en fer ús lliure dels elements d'una tonalitat amb lògica tonal i estructural.*
11. Identificar i reproduir per escrit fragments musicals escoltats. *Amb aquest criteri es pretén avaluar la destresa de l'alumnat per la utilització correcta de la grafia musical i la seva capacitat de relacionar el fet musical amb la seva representació gràfica.*
12. Reconèixer i escriure fragments musicals a dues veus. *Amb aquest criteri es pretén comprovar la percepció i identificació per part de l'alumnat d'aspectes musicals polifònics.*
13. Reconèixer i escriure fragments musicals realitzats per dos instruments diferents, excloent el piano. *Amb aquest criteri es pretén comprovar que la capacitat auditiva de l'alumnat no sofreix distorsió quan rep el missatge a través d'un vehicle sonor diferent al piano.*

14. Reconèixer auditivament aspectes cadencials i formals d'un fragment musical. *Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per percebre aspectes sintàctics i estructurals de l'obra escoltada i denominar-los correctament.*
15. Reconèixer auditivament diferents timbres instrumentals. *Amb aquest criteri es pretén constatar la familiarització de l'alumnat amb els timbres provinents d'altres instruments diferents del que constitueix la seva especialitat.*
16. Reconèixer auditivament maneres d'atac, articulacions, matisos i ornaments d'una obra o fragment. *Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat d'observació de l'alumnat d'aspectes directament relacionats amb la interpretació i expressió musicals.*
17. Improvisar vocalment o instrumentalment sobre un esquema harmònic donat. *Aquest criteri pretén comprovar, dins del nivell adequat, la comprensió per part de l'alumnat de la relació entre harmonia i veus melòdiques.*
18. Entonar fragments memoritzats d'obres de repertori seleccionats entre els proposats per l'alumne. *Aquest criteri tracta d'avaluar el coneixement de les obres de repertori i la capacitat de memorització.*
19. Aplicar lliurement ritmes percudits a un fragment musical escoltat. *Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat d'iniciativa de l'alumnat, implicant a més el seu reconeixement ràpid d'aspectes rítmics i expressius de l'obra en qüestió.*
20. Aplicar baixos harmònics senzills, vocal o gràficament, a una obra breu prèviament escoltada. *Aquest criteri pretén buscar la capacitat de l'alumnat en l'associació melòdico harmònica.*
21. Situar amb la major aproximació possible l'època, l'estil i, si escau, l'autor d'una obra escoltada. *Amb aquest criteri es pretén avaluar l'atenció de l'alumnat a l'escoltar música i el coneixement dels caràcters generals que identifiquen estils i autors.*
22. Analitzar una obra del seu repertori instrumental: moment històric, autor i característiques musicals de la mateixa (harmòniques, formals, tímbriques, etc.). *Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per a un estudi intel·ligent i rigorós, així com el coneixement que té de les circumstàncies tècniques i socials que envolten a l'obra artística.*

2.2. Criteris de qualificació i mínims exigibles

Els criteris de qualificació i la seva ponderació seran els següents per a tots els cursos:

1. Examen trimestral	50%
2. Observació sistemàtica de l'alumnat	30%
3. Proves i treballs a l'aula i a casa	20%

L'avaluació és contínua, per això, si s'aprova el trimestre següent a aquell que s'havia suspès, ambdós queden aprovats. Superarà el curs l'alumnat que obtingui una nota de 5 o més al tercer trimestre.

Mínims exigibles

Els mínims exigibles estan subratllats als apartats de continguts de cada curs. No assolir-los comportaria no poder superar l'assignatura.

2.3. Procediments i instruments d'avaluació de l'assignatura

Els **procediments i instruments d'avaluació** seran els següents per a tots els cursos:

Procediments	Instruments
1. Examen trimestral.	Examen oral (entonació i rítmica) i escrit (oïda i conceptes).
2. Observació sistemàtica de l'alumnat a l'aula.	Quadern de notes del professorat.
3. Proves i treballs a l'aula.	Quadern de notes del professorat.
4. Treballs de l'alumnat a casa.	Quadern de notes del professorat.

2.4. Pèrdua del dret d'avaluació contínua: examen final

La manca d'assistència a classe reiterada dificulta l'aplicació de l'avaluació contínua i pot impossibilitar que aquesta s'apliqui. S'estableixen els següents nombres màxims de faltes d'assistència per a cada tipus d'assignatura:

- a) Classes d'una sola sessió setmanal de dues hores seguides: 6 faltes durant tot el curs, seguides o aïllades.
- b) Classes de dues o més sessions setmanals: 12 faltes durant tot el curs, seguides o aïllades.

Una vegada superat el nombre màxim de faltes d'assistència a classe, l'alumne perd automàticament el dret a l'avaluació contínua. L'alumnat que perdi el dret a l'avaluació contínua ha de realitzar un procediment substitutori d'avaluació, que consisteix en un examen final de convocatòria ordinària, el darrer trimestre del curs, avaluat pel mateix professor que ha impartit les sessions de l'assignatura.

Aquesta prova inclourà tots els continguts establerts a la programació didàctica de l'assignatura de la qual l'alumne ha perdut el dret a l'avaluació contínua i consistirà en:

- a) Una prova oral que avaluarà els aspectes de ritme (25%) i entonació (25%).
- b) Una prova escrita que avaluarà els aspectes d'oïda (25%) i conceptes (25%).

La nota de l'assignatura haurà de ser de 5 o més per superar-la.

2.5. Prova extraordinària de setembre

La prova extraordinària ha de ser avaluada pel professor que hagi impartit classe a l'alumne, durant el curs escolar, de l'assignatura corresponent. Excepcionalment, si el professor no pot avaluar la prova per causes degudament justificades, el departament didàctic al qual estigui assignada l'assignatura s'ha de responsabilitzar d'avaluar-la.

Aquesta prova inclourà tots els continguts del curs suspès establerts a la programació didàctica de l'assignatura.

En el context de l'avaluació contínua i en aplicació del decret, la qualificació final extraordinària es calcularà en base als següents criteris:

- Resultat de la prova extraordinària: aquesta prova consistirà en una prova oral que avaluarà els aspectes de ritme i entonació i una prova escrita que avaluarà els aspectes d'oïda i conceptes. El resultat serà la mitjana aritmètica dels quatre aspectes i tindrà el valor del 60%.
- Valoració de l'evolució de l'alumne durant el curs, en que la nota obtinguda a l'avaluació de juny correspondrà al 20%.
- Avaluació de les activitats de recuperació durant l'estiu que s'entregaran el dia de la prova extraordinària, 20%.

2.6. Prova d'ampliació de matrícula

L'alumnat que presenti unes condicions de rendiment i preparació molt superiors a l'exigència del curs en què està matriculat podrà, amb caràcter excepcional i amb l'orientació prèvia del professorat, i d'acord amb el que estableixen l'article 48.2 de la LOE i

les instruccions d'aquest curs, matricular-se en més d'un curs, per a garantir que es troba cursant el curs adequat a les seves capacitats.

Aquest tràmit es durà a terme per mitjà d'una prova d'ampliació de matrícula amb la que s'avaluaran tots els continguts i objectius de l'assignatura del curs en el qual està matriculat, i que es troben seqüenciats per a cada curs en aquest document. Tindrà lloc, segons el procediment ordinari, la primera setmana de setembre i constarà de les següents parts, a les quals s'aplicaran els criteris de qualificació que es troben entre parèntesi:

- a) Una prova oral que avaluarà els aspectes de ritme (25%) i entonació (25%)
- b) Una prova escrita que avaluarà els aspectes d'oïda (25%) i conceptes (25%).

La nota de l'assignatura haurà de ser de 5 o més per superar la prova d'ampliació.

3. PROGRAMACIÓ PER CURSOS

3.1. Primer

OBJECTIUS

- a) Compartir vivències musicals amb els altres elements del grup que li permeti enriquir la seva relació afectiva amb la música mitjançant el cant i, si és possible, la participació instrumental en grup.
- b) Conèixer els elements del llenguatge musical i la seva evolució històrica, per relacionar-los amb les obres musicals dins el seu temps i la seva circumstància.
- c) Interpretar correctament els símbols gràfics.
- d) Utilitzar la dissociació motriu necessàries per executar amb independència desenvolupaments rítmics o melòdics simultanis. Iniciar-se en la dissociació auditiva.
- e) Reconèixer i representar gràficament obres, fragments musicals a una realitzades en diferents instruments i a dues veus en piano.
- f) Reconèixer mitjançant l'audició i la lectura estructures harmòniques bàsiques.
- g) Utilitzar els coneixements del llenguatge musical per afermar i desenvolupar hàbits d'estudi que propiciïn una interpretació conscient.

CONTINGUTS

RÍTMICA

- a) Pràctica rítmica en compassos de subdivisió binària i ternària.
- b) Pràctica de la subdivisió de la pulsació per trobar l'exactitud rítmica.
- c) Pràctica de canvis de compàs amb unitats iguals o diferents i aplicació de les equivalències indicades.
- d) Simultaneïtat de ritmes. Pràctica de fragments polirítmics.
- e) Improvisació sobre ritmes establerts o lliures.
- f) Fórmules rítmiques de subdivisió binària:
 - Totes les rítmiques treballades al nivell elemental en compàs 2/4, 3/4 i 4/4.
 - Figuracions fins a la semicorxera.
 - També síncopes, contratemps, puntets i lligadures.
- g) Compassos simples amb denominador 2 i figuracions pròpies fins la corxera.
- h) Compassos simples amb denominador 8. Incorporació de la fusa.
- i) Compassos compostos amb denominador 8 amb combinacions rítmiques que li són pròpies fins a fuses. També amb síncopes, contratemps, lligadures i puntets.
- j) Compassos d'amalgama i dispars.
- k) Grups de valoració especial: dosets, quatrets, cinquets, sisets, septets i tresets irregulars.

ENTONACIÓ

- a) Entonació de melodies en tonalitats fins a 5 alteracions pròpies.
- b) Sensibilització i pràctica vocal dels moviments melòdics. Treball de la intervàlica.
- c) Tots els intervals majors, menors i justos, 5a augmentada i 5a disminuïda.
- d) Entonació i expressió d'obres musicals de diferents èpoques i estils.
- e) Pràctica del canvi de mode en tons homònims.
- f) Identificació i interpretació del termes i signes que afecten a l'expressió.
- g) Coneixement de la veu i el seu funcionament. Respiració, emissió, articulació, dicció...
- h) Reproducció memoritzada vocal de fragments melòdics i de cançons.
- i) Improvisació guiada amb els elements melòdics i harmònics treballats.
- j) Entonació relativa de les escales majors i menors.
- k) Entonació de cromatismes i escala cromàtica.
- l) Entonació d' acords tríades arpegiats (PM, Pm, 5a aug. i 5a dism.) en estat fonamental.
- m) Entonació a primera vista d'un fragment tonal amb les dificultats melòdiques i rítmiques treballades.
- n) Transport cantat a la 2^a M/m, ascendent, descendent sense alteracions accidentals.

LECTOESCRITURA

- a) Pràctica de lectura horitzontal a un o dos pentagrames.
- b) Lectura d'agrupacions verticals de notes.
- c) Coneixement i pràctica de les normes d'escriptura melòdica i harmònica.
- d) Pràctica de lectura de notes en clau de do en 3a, do en 4a i do en 2^a.
- e) Coneixement de l'àmbit sonor de les claus.
- f) Creació melòdica, rítmica, harmònica i formal lliure o pactada.

ANÀLISI, HARMONIA I CONCEPTES TEÒRICS

- a) Pràctica, identificació i coneixement de les escales majors (natural, mixta principal i mixta secundària) i menors (natural, harmònica, melòdica i mixta), cromàtica i pentatònica.
- b) Anàlisi de les diferents cadències conclusives: autèntica perfecta i imperfecta, plagal i suspensives: semicadència i trencada.
- c) Reconeixement dels elements bàsics melòdics, harmònics i formals (tonalitat, modalitat, frases, repeticions i contrastos, notes estranyes —brodadura, nota de pas—, acords i cadències) d'un fragment musical donat.

- d) Classificació i construcció dels intervals (majors, menors, augmentats, doble augmentats, disminuïts, doble disminuïts i justos), tan simples com compostos, amb alteracions accidentals o sense i escrits en diferents signes de clau per treballar el coneixement de l'índex acústic.
- e) Consonància/Disonància
- f) Ampliació i reducció d'interval.
- g) Inversió d'interval simples i compostos.
- h) Síncope i contratemps. Tipus.
- i) Puntets de prolongació i complement.
- j) Anàlisi d'acords triades perfectes majors i menors, augmentats i disminuïts i les seves inversions i xifrats.
- k) Acord de quatriades de 7a de dominant, inversions i xifrats.
- l) Modes grecs i gregorians. Introducció.
- m) Escales modals naturals i transport.
- n) Identificació d'acords que determinen la tonalitat i el mode.
- o) Enharmonització d'interval, d'acords i tonalitats.
- p) Tonalitats impracticables, enarmòniques, homònimes i veïnes.
- q) Transport mental i escrit a la 2^a M/m, ascendent/descendent sense alteracions accidentals.
- r) Transcripció de compàs simple a compost i de compost a simple.
- s) Ornaments: mordent d'una nota i dues notes.
- t) Cercle de 5es.

AUDICIÓ

- a) Identificació d'errors i diferències entre un fragment escrit i l'audició del mateix.
- b) Reconeixement auditiu d'interval melòdic i harmònics simples. Tots els majors, menors i justos, 5a dism/4^aaug.
- c) Identificació d'arpegjis i acords triades (PM, Pm, 5a aug. i 5a dism.).
- d) Reconeixement de les cadències conclusives (autèntica perfecta i imperfecta i plagal) i suspensives (semicadència i trencada).
- e) Pràctica, identificació i reconeixement de les escales majors (natural, mixta principal i mixta secundària), menors (natural, harmònica, melòdica i mixta), cromàtica, pentatònica i modals naturals.
- f) Audició, reconeixement i anàlisi d'obres barroques i clàssiques (època i estil, estructura formal, instrumentació, mètrica, dinàmica i caràcter/moviment).
- g) Reproducció de dictats rítmics, melòdics i rítmics melòdics a una veu amb piano i altres timbres instrumentals i a dues veus amb piano.

- h) Audició, reconeixement i reproducció vocal memoritzada de fragments melòdics.
- i) Memorització prèvia a l'escriptura de frases o fragments progressivament més amplis.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Mantenir el pols durant períodes de silenci perllongats.
2. Identificar i executar estructures rítmiques d'una obra o fragment, amb o sense canvi de compàs, en un tempo establert.
3. Entonar improvisant una melodia o cançó tonal amb o sense acompanyament, aplicant-li totes les indicacions de caràcter expressiu.
4. Llegir fragments musicals amb canvi de claus de sol, fa en 4^a, do en 3^a i do en 4^a.
5. Llegir internament, en un temps breu i sense verificar la seva entonació, un text musical i reproduir-lo de memòria.
6. Identificar o entonar interval melòdics simples majors, menors i justos i 5ª aug i dism.
7. Identificar intervals harmònics simples majors, menors i justos i 5^aaug i dism i escriure'ls en el seu registre correcte.
8. Reproduir models melòdics, escalístics o d'acords propis del curs en diferents altures.
9. Improvisació vocal o instrumental de melodies dins d'una tonalitat determinada.
10. Identificar i reproduir per escrit fragments musicals escoltats.
11. Reconèixer i escriure fragments musicals a dues veus en piano.
12. Reconèixer auditivament aspectes cadencials i formals d'un fragment musical.
13. Reconèixer auditivament diferents timbres instrumentals.
14. Reconèixer auditivament matisos i ornaments d'una obra o fragment.
15. Improvisar vocalment sobre un esquema harmònic donat.
16. Entonar fragments memoritzats d'obres de repertori seleccionats entre els proposats per l'alumne.
17. Aplicar lliurement ritmes percutits a un fragment musical escoltat.
18. Aplicar baixos harmònics senzills, vocal o gràficament, a una obra breu prèviament escoltada.
19. Situar amb la major aproximació possible l'època (barroc o classicisme) d'una obra escoltada.
20. Analitzar una obra del seu repertori instrumental: moment històric, autor i característiques musicals de la mateixa (harmòniques, formals, tímbriques, etc.).

3.2. Segon

OBJECTIUS

- a) Compartir vivències musicals amb els altres elements del grup que li permeti enriquir la seva relació afectiva amb la música mitjançant el cant i la participació instrumental en grup.
- b) Conèixer els elements del llenguatge musical i la seva evolució històrica, per relacionar-los amb les obres musicals dins el seu temps i la seva circumstància.
- c) Interpretar correctament els símbols gràfics i conèixer els que són propis del llenguatge musical contemporani.
- d) Utilitzar la dissociació motriu i auditiva necessàries per executar o escoltar amb independència desenvolupaments rítmics o melòdics simultanis.
- e) Reconèixer i representar gràficament obres, fragments musicals a una o dues veus realitzades en diferents instruments.
- f) Reconèixer mitjançant l'audició i la lectura estructures harmòniques bàsiques.
- g) Utilitzar els coneixements del llenguatge musical per afermar i desenvolupar hàbits d'estudi que propiciïn una interpretació conscient.
- h) Conèixer els elements del llenguatge musical relatius al jazz i la música moderna.

CONTINGUTS

RÍTMICA

- a) Pràctica rítmica en compassos de subdivisió binària amb denominador 4 i subdivisió ternària amb denominador 8 incloent-hi fuses i semifuses.
- b) Pràctica rítmica en compassos simples amb denominador 2 i compostos amb denominador 4, incloent-hi semicorxeres.
- c) Pràctica de la subdivisió de la pulsació per trobar l'exactitud rítmica.
- d) Pràctica de canvis de compàs amb unitats iguals o diferents i aplicació de les equivalències i indicacions metronòmiques.
- e) Compassos d'amalgama: 5/4, 7/4, 15/8, 21/8.
- f) Compassos irregulars amb estructures fixes o variables: 5/8, 7/8, 8/8, 9/8.
- g) Compassos compostos amb denominador 16, incloent-hi fuses.
- h) Accents asimètrics.
- i) Estructures rítmiques atípiques en compassos convencionals.
- j) Ritmes aksak, coixos o de valor afegit.
- k) Ritmes del jazz i del pop.

- l) Grups de valoració especial: doset, quartet, cinquet i septet amb duracions regulars i irregulars i posicions mètriques diverses.
- m) Simultaneïtat de ritmes. Pràctica de fragments polirítmics irregulars i que suposin divisió distintes de la unitat.

ENTONACIÓ

- a) Entonació de melodies en tonalitats fins a 7 alteracions.
- b) Sensibilització i pràctica vocal dels moviments melòdics. Entonació de intervals sense referència tonal.
- c) Entonació, audició i expressió d'obres musicals de diferents èpoques i estils.
- d) Transport cantat a la 2a i 3a inferior i superior.
- e) Identificació i interpretació del termes i signes que afecten a l'expressió.
- f) Coneixement de la veu i el seu funcionament. Respiració, emissió, articulació, dicció...
- g) Reproducció memoritzada vocal de fragments melòdics cada vegada més amplis.
- h) Improvisació guiada amb els elements melòdics i harmònics treballats.
- i) Entonació relativa de totes les escales majors i menors.
- j) Entonació de cromatismes i escala cromàtica.
- k) Entonació d' acords tríades arpegiats (PM, Pm, 5a aug. i 5a dism.) en estat fonamental i inversions i 7^a de dominant en estat fonamental.
- l) Entonació a primera vista d'un fragment tonal amb les dificultats melòdiques i rítmiques treballades.
- m) Aplicació vocal de baixos harmònics a obres proposades de dificultat adaptada al nivell.
- n) Entonació de fragments modulants a la dominant , tonalitats veïnes i llunyanes.

LECTOESCRITURA

- a) Pràctica de lectura horitzontal àgil a un o més pentagrames.
- b) Lectura d'agrupacions verticals de notes.
- c) Coneixement i pràctica de les normes d'escriptura melòdica i harmònica.
- d) Pràctica de lectura de notes en clau de do en 1^a, fa en 3^a. També lectura amb canvis amb totes les claus.
- e) Creació melòdica, rítmica, harmònica i formal lliure o pactada.

ANÀLISI I CONCEPTES TEÒRICS

- a) El transport: definició. Finalitat del transport. Transport teòric i transport mental. Efectes del transport en la tonalitat i en el mode. Instruments transpositors.
- b) Reconeixement dels elements bàsics melòdics, harmònics i formals (tonalitat, modalitat, frases, repeticions i contrastos, notes estranyes, acords, funcions tonals, cadències, modulació) d'un fragment musical escrit.
- c) Coneixement i anàlisi de les notes estranyes a l'acord (nota de pas, brodadura, retard, escapada, appoggiatura i anticipació).
- d) Abreviatures.
- e) Nomenclatura de les tonalitats en anglès i alemany.
- f) Ornaments: grupet, trino i arpegiat.
- g) Aplicació de baixos harmònics a obres proposades de dificultat adaptada al nivell.
- h) Grups de valoració especial exhuberats i deficients en compàs simple i compost.
- i) Consolidació d'anàlisi i construcció d'interval·ls en diferents claus.
- j) Acords de setena disminuïda i sensible.

AUDICIÓ

- a) Identificació d'errors i diferències entre un fragment escrit i l'audició del mateix.
- b) Reconeixement auditiu d'interval·ls melòdics i harmònics.
- c) Identificació d'acords tríades (PM, Pm, 5a aug. i 5a dism. i 7a de dominant) i inversions.
- d) Reconeixement de cadències.
- e) Pràctica, identificació i reconeixement de tots els tipus d'escala·ls majors i menors i modals.
- f) Audició, anàlisi i identificació d'elements rítmics, melòdics, mètrics, dinàmics, modulants, cadencials, formals, tímbrics i estilístics d'obres escoltades, especialment romàntiques.
- g) Reproducció de dictats rítmics, melòdics i rítmics melòdics a una i dues veus amb piano i altres timbres instrumentals.
- h) Memorització prèvia a l'escriptura de frases o fragments progressivament més amplis.

CRITERIS D'AVU·LUACIÓ

1. Mantenir el pols durant períodes de silenci perllongats.
2. Identificar i executar estructures rítmiques d'una obra o fragment, amb o sense canvi de compàs, en un tempo establert.

3. Entonar improvisant una melodia o cançó tonal amb o sense acompanyament, aplicant-li totes les indicacions de caràcter expressiu.
4. Llegir fragments musicals amb canvi en totes les claus.
5. Llegir internament, en un temps breu i sense verificar la seva entonació, un text musical i reproduir-lo de memòria.
6. Identificar o entonar tot tipus d'interval melòdic.
7. Entonar una obra atonal amb o sense acompanyament, aplicant les indicacions de caràcter expressiu.
8. Identificar intervals harmònics i escriure'ls en el seu registre correcte.
9. Reproduir models melòdics, escalístics o d'acords en diferents altures.
10. Improvisació vocal o instrumental de melodies dins d'una tonalitat determinada.
11. Identificar i reproduir per escrit fragments musicals escoltats.
12. Reconèixer i escriure fragments musicals a dues veus.
13. Reconèixer i escriure fragments musicals realitzats per dos instruments diferents, excloent el piano.
14. Reconèixer auditivament aspectes cadencials i formals d'un fragment musical.
15. Reconèixer auditivament diferents timbres instrumentals.
16. Reconèixer auditivament maneres d'atac, articulacions, matisos i ornaments d'una obra o fragment.
17. Improvisar vocalment o instrumentalment sobre un esquema harmònic donat.
18. Entonar fragments memoritzats d'obres de repertori seleccionats entre els proposats per l'alumne.
19. Aplicar lliurement ritmes percudits a un fragment musical escoltat.
20. Aplicar baixos harmònics senzills, vocal o gràficament, a una obra breu prèviament escoltada.
21. Situar amb la major aproximació possible l'època, l'estil i, si escau, l'autor d'una obra escoltada.
22. Analitzar una obra del seu repertori instrumental: moment històric, autor i característiques musicals de la mateixa (harmòniques, formals, tímbriques, etc.).

4. METODOLOGIA

4.1. Criteris metodològics

En un currículum obert, els mètodes d'ensenyament són, en gran part, responsabilitat de cada professor i no han de ser completament desenvolupats per l'autoritat educativa.

Únicament en la mesura que certs principis pedagògics són essencials en la noció i els continguts del currículum està justificat assenyalar-los. Per això, i amb la finalitat de regular la pràctica docent dels professors i a fi que aquests desenvolupin el currículum establert en aquest Decret, s'estableixen a continuació els principis metodològics de caràcter general, principis que són vàlids per a totes les especialitats instrumentals i assignatures que es regulen en aquesta norma.

El procés d'ensenyament ha de tenir en compte el punt de partida, la gradació amb la qual s'han d'introduir els nous continguts, la consciència del desequilibri entre l'experiència prèvia i les novetats plantejades, i els elements que han de permetre oferir un nou equilibri de coneixements en el qual les novetats es poden incorporar, en la línia i la forma que pretenen les nostres intencions educatives, al bagatge de destreses que ja té l'alumnat.

Això passa pel disseny d'un tipus apropiat de continguts que s'ofereixen a l'alumnat de música i per l'elaboració d'uns materials, l'elecció d'un repertori i la selecció d'unes estratègies d'ensenyament que han de permetre optimitzar el procés d'aprenentatge.

El procés d'ensenyament ha d'estar presidit per la necessitat de garantir la funcionalitat dels aprenentatges, i cal assegurar que aquests es podran utilitzar en les circumstàncies reals en les quals els alumnes els necessitaran. Per aprenentatge funcional s'entén no només la possible aplicació pràctica del coneixement adquirit, sinó també el fet que els continguts siguin necessaris i útils per dur a terme altres aprenentatges i per enfrontar-se amb èxit a l'adquisició de nous continguts. D'altra banda, els continguts s'han de presentar amb una estructuració clara de les relacions que mantenen, i sempre que sigui pertinent s'ha de plantejar la interrelació entre diferents continguts d'una mateixa àrea i entre continguts de diferents assignatures.

Des de l'inici, aquest ensenyament ha de conjugar les dues realitats del fet comunicatiu; això és: la recepció i l'emissió, la comprensió i l'expressió, el coneixement i la realització.

La primera es manifesta en l'audició activa i crítica i en la lectura de partitures mitjançant la descodificació corresponent dels símbols gràfics, de la seva evolució, de l'anàlisi del fet musical i els seus autors, i del seu desenvolupament a través dels segles mitjançant assignatures com Llenguatge Musical, Harmonia, Història de la Música, etc. La segona es manifesta a través de la interpretació individual i col·lectiva, tant vocal com instrumental, i la creació. Convé que aquests dos eixos bàsics de l'ensenyament musical s'interrelacionin tant en les matèries considerades teòriques com en les bàsicament instrumentals. S'ha de fugir de la visió de les assignatures «teòriques» com el lloc idoni per al coneixement, mentre que les assignatures instrumentals es dediquen exclusivament a l'emissió, i també de la visió que la realització se centra merament en la interpretació, excloent, per això, la creativitat.

La pràctica instrumental centrada en una determinada especialitat s'ha d'entendre segons una triple via. En primer lloc, ha de ser una formació que possibiliti l'accés als estudis superiors; en segon lloc, ha de servir com a fonament de l'obertura a altres camps d'especialització, com la composició, la direcció d'orquestra o de cors, la pedagogia, etc., i, finalment, ha de ser un mitjà de realització personal fent música, a través de la veu o d'un instrument. En tots els casos convé fugir de la idea que l'alumne és un estudiant de piano o de guitarra i que, a més, estudia llenguatge musical. En lloc d'això, s'ha de considerar que és un estudiant de música de l'especialitat de piano o de guitarra.

Els continguts bàsics de la formació professional que s'expressen a través de la veu o d'un instrument necessiten disciplina en el treball individual, adequació de la pròpia interpretació als criteris col·lectius, rigor en l'escriptura i la lectura de la notació musical, comprensió del fet musical en el seu context històric, etc. Evidentment, caldrà tenir en compte l'evolució de l'alumnat en relació no només amb la música, sinó també amb la capacitat d'entendre el llenguatge dels sons, la capacitat d'expressar-se tenint en compte la multiplicitat de factors que intervenen, la capacitat de dedicar-se als estudis, la forma d'estudiar, etc. L'adequació de l'ensenyament a aquests criteris revertirà positivament en l'educació musical de l'alumne, no només en virtut d'aquesta compenetració, sinó també perquè hi haurà més aproximació entre l'educació secundària, que en la majoria dels casos és el nivell d'ensenyaments que cursen els alumnes, i l'ensenyament de règim especial que cursen als centres musicals.

Per ensenyar música s'ha de conèixer la pedagogia de l'especialitat musical i s'ha d'aplicar convenientment l'opció metodològica que més s'ajusti a la realitat que es desenvolupa a la tasca docent. La formació, tant musical com pedagògica, s'ha de posar al dia a través d'una formació permanent que aprofundeixi en tots els aspectes dels quals depèn una acció educativa coherent i correcta. La formació permanent és un dret i un deure de tot

professional de l'ensenyament de la música. No es pot pretendre aconseguir un ensenyament de qualitat si no es dedica una part del temps laboral a millorar les capacitats i els coneixements que poden incidir en la millora qualitativa individual i col·lectiva de la tasca docent. Aquesta formació permanent ha de ser entesa com un «continu» que no només ha de tenir en compte l'aprofundiment en el propi camp de treball la composició, el piano, la direcció coral, etc., sinó també altres aspectes, com la participació del professorat en el disseny d'aquestes activitats de formació, la millora de les aptituds de comunicació, l'aprofitament pedagògic dels mitjans tecnològics, etc.

És imprescindible que el professorat treballi en tot moment en equip, especialment en la tasca de discutir i elaborar el projecte educatiu del centre i a l'hora de dur a terme la seqüenciació dels continguts de les matèries i la distribució per cursos en l'àmbit dels departaments. Aquesta capacitat del professorat de fer una tasca col·lectiva ha de ser una característica que distingeixi els professionals docents dels centres d'ensenyament musical. Al llarg del procés d'aprenentatge de l'alumnat, el professor ha de ser un guia, un conseller que, alhora que dóna solucions concretes a problemes tècnics concrets, s'ha d'esforçar a donar opcions en tot el que tingui un caràcter més general, i no a imposar criteris; a orientar, i no a conduir cap a uns resultats predeterminats. S'ha d'esforçar a estimular i a eixamplar la receptivitat i la capacitat de resposta de l'alumnat davant el fet artístic: en la construcció de la seva mai definitiva personalitat com a músic, l'alumne és el protagonista principal.

4.2. Bibliografia i recursos didàctics

Per a la classe s'utilitzaran els següents llibres en cada curs.

1r EP

Llibre i plataforma online "Aulavirtualmusica.com"

2n EP

No s'emprarà cap llibre. El professorat facilitarà el material.

El professorat també podrà utilitzar com a material de consulta o suport, altres recursos. Per exemple:

1r EP

- Llenguatge Musical. Grau Mitjà 1. Antonés-Arnaus-Beltran-Carro. Ed Diaula/Dinsic
- 22 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum III B. Gerard Billaudot Editeur.

- 23 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum IV A. Gerard Billaudot Editeur.
- 15 años de solfeo. Ejercicios de lectura rítmica y entonación. II Volumen. Cursos 4o y 5o. Enrique Pastor Celda. Tramuntana Edicions Musicals.
- Ritmo y lectura 3. E. López de Arenosa. Real Musical.
- Cuadernos de teoría. 1o Grado Medio. Ibáñez-Cursá. Real Musical. Madrid.
- LAZ. Método Graduado de Solfeo. Libro IV. Editorial Boileau.
- Eyes and ears. An anthology of melodies for sight-singing. Benjamin Crowell.

2n EP

- Solfeo rítmico. Libro 4A. Javier Boliart. Editorial MF.
- 23 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum IV A. Gerard Billaudot Editeur.
- 25 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum IV B. Gerard Billaudot Editeur.
- 25 Leçons progressives de lecture de notes et de solfège rythmique. Volum V. Gerard Billaudot Editeur.
- Ritmo y lectura 3 i 4. E. López de Arenosa. Real Musical.
- Cuadernos de teoría. 1o Grado Medio. Ibáñez-Cursá. Real Musical. Madrid.
- Cuadernos de teoría. 2o Grado Medio. Ibáñez-Cursá. Real Musical. Madrid.
- LAZ. Método Graduado de Solfeo. Libro IV. Editorial Boileau.
- Eyes and ears. An anthology of melodies for sight-singing. Benjamin Crowell.
- Llenguatge musical, Grau Mitjà 2. (Antonés, Arnau, Beltran i Carro) Ed. Dialula/Dinsic.
- Tratado de Solfeo. Curso III. Sociedad Didáctico Musical Madrid.
- Ejercicios de Teoría y de lenguaje Musical 5º y 6º. Enrique Pastor Celda. Tramuntana Edicions Musicals.

Recursos TIC

També utilitzarem recursos que ens ofereix internet a través de pàgines web, blogs i aplicacions. Aquí sota n'hi un petit llistat:

Almudena lenguaje musical: <https://almudenalenguajemusical.com>

Aula musical de Adriana: <http://aulamusicaldeadriana.blogspot.com.es/>

DoReMi Musica biz!!: <http://moodle.donostiaeskola.org/doremi/es/>

El blog de Fátima: <http://fatimalenguajemusical.blogspot.com.es>

Lenguaje musical con Cristina: <http://lenguajemusicalconcrisina.wordpress.com>

Recursos musicales. Blog de Mª Jesús Camino: <http://mariajesusmusica.com>

L'òïda harmònica. Pàgina de Rafael Fernández: [http:// www.bustena.com](http://www.bustena.com)

Per treballar l'òïda harmònica: <http://www.armoniaaplicada.com>

Dictats: <http://dictadosmusicales.weebly.com>

Exercicis auditiu i articles: <http://www.teoria.com>

Recursos de llenguatge musical: <http://rosamariaperezgrau.wordpress.com>

Partitures: <http://imslp.org/>

Partitures corals: http://www2.cpd.org/wiki/index.php/Main_Page/e

Canal per treballar entonació:

<https://www.youtube.com/channel/UCmbrEXQ5DS2GxJqx1dRwG8Q>

Musicnetmaterials: <https://www.youtube.com/channel/UCumHmQTd9AKk7zmNRWf66oA>

Musiqueando con María: pàgina amb recursos de llenguatge musical:

<https://musiqueandoconmaria.com>

Noteflight. Editor de partitures gratuït : <https://www.noteflight.com>

Muscore. Editor de partitures gratuït: <http://www.muscore.org/es>

Metronomo

online:

<https://www.sessiontown.com/es/juegos-aplicaciones-musica/metronomo>

Música encriptada: pàgina amb recursos ingeniosos per consolidar conceptes teòrics musicals: <https://musicaencriptada.es>